

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

96. Valignani generos. pro Sinens. miss.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

timè addictus, quod ipsi hoc in vita profiterentur vnum, & agerent; apertebar illis fraudes, & sensus belluinos sectarum Sinensium quibus penitus in conspiciendis tot annos studuerat; cumque fortè audisset, qui ad Christi fidem, traduceret quempiam; huic plenam à summo Pontif. indulgentiam concedi; exarsit acius in id opus, emeriturus sibi pœnarum veniam dum Christo animas lucraretur.

Coactus denique Pechino in Prouinciam patriam Huguanensem redire, illic docendo, disputando, baptizando Apostolicum munus sine beato clausit, multis vt fas credere piorum animis stipatus, puero- rum maximè, quos inuestigabat sagaci cura, & morti proximo attinge- bat, nihil ausis parentibus in eo ambigere, quod tantus apud eos vir factitaret.

Sub hæc Manuel Diaz salute Sinensium accensus, suscepto sibi Macai Rectore Caruallio, Sciaocum, Nancianum, & Nanchinum inspe- xit opem nostris quam posset, ad amplificandam fidem & Neophyto- rum regimen collaturus; at ne quid rerum illic inexpertus, & locorum inluctus bona mente erraret, vocatur à Riccio Pechinum; auditur de tribus quas lustrarat stationibus nostrorum, & conuenienti præsidio, notatis ab eo occurritur; quæ maioris erant consilij, & auctoritatis, de iis Riccius ad Valignanum refert; sed hic firmus testimonio præsen- tis Riccij, & consilio opus esse, rogauit maiorem in modum Ine mole- stè ferret Macaum venire; ignorans videlicet, iniussu Regis Pechino abesse non posse. Scripto igitur, quod vnum poterat, fusiori ac ple- no, distinctè Riccius omnia illi explicuit quæ ad promouenda conuer- sionis magnæ cœpta ingentia, futura vsui, & consilio videbantur; qui- bus, vtcumque sufficerent, minus contentus Valignanus, statuit ip- semet, centum ferè dierum iter Pechinum conficere, vt publica de re Christiana cognosceret certius, & communicaret cum Riccio; sed viri lenis, & laboribus exhausti fortè propositum mors elisit, cum in pro- inctu iam ad nauim esset. Prius tamen nouos Riccio in præsens trans- misit socios, Lusitanos quinque, tres Italos, lectæ omnes notæ, pri- demque Macai parâdo virtutum, & linguæ viatico intentos; de mittendis vero ex Europa & India in futurum probatissimos quosque ingenio, & religiosa pietate; Rectorem iis dixit Riccium, ab iure Rectoris Macaen- sis deinceps solum, vt cui nimis locorum obesser longinquitas, Ma- nuelem Diaz sub Riccio Prouinciarum Australium tribus domibus præ- fecit, cum potestate Præpositi Aquauix ad cooptandos in Societa- tem Sinenses iuuenes, virtutis à puero, Macai excultæ, parisque inge- nij. Iam ex annua illa pensatione quam vectigali Malacensi ad nostro- rum in Sinis sustentationem Rex imperauerat, cum excuti obolus ex auidis Ministrorum vnguibus non posset, de amicorum pia largitate subsidia iis milit, & quidem manu tam obliqua ne suspicari possent Sinæ Macao venisse, nosque cum Externis communicare annuatim. Prospectum commodè in annos plurimos nostris erat, cum ex illa mi-

H h

96.
V. lignani
generel. pro
Sinens. miss.

norum insularum sylua quæ Macæ obiacent, improuisa erumpit Batavorum classis nauim aggreditur securam in portus faucibus, in Iaponiam vela primo vento daturam cum onere mercium ad ducatorum milia octingenta, & spectantibus Lusitanis in altum pertractam, in prædam abducit: hic impar æri alieno lugere id forum, nostri in Iaponia & Sinis amissa sorte cuius censibus victitabant, omnibus defici, solum Valignanus, semper quidem in Dei negotiis animo infractus, nunquam tamen seipso maior quam in tristi hoc casu, cuius etiam damna generosæ ipsius fiducia sarcit Dei benignitas tam potens & præfens, vt hoc ipso anno 1604. Bartholomeum Tedeschium; Petrum Riberium; Galpatem Ferreiram; & Manuelem Diaz (de quo paulo ante) in Sinas miserit; sequenti anno Hieronymum Rodriguez; Alonsum Vagnonum & Felicianum de Sylua, tum necessariis, tum sacræ quoque omni supellectile instructos ad sacras ædes splendide ornandas, adiunxit iis Sineses iuuenes Macæi educatos vt si digni forent adscriberentur in Societatem. His porro omnibus in stationes varias diuidendis, Riceij apud Regem fauor, apud aulæ Sattrapas beneuolentia, apud omnes fama, tam expeditos præbuit aditus vt Proregum nemo scita auderet capitalem imperij legem de Externis qua potestate perrumperent. Nanchinum & Pechinum tanquam cines, aut vocati ab Rege subierunt, quod diuina ostentum bonitatis profecutum Riccium Pantoia scripsit actione mensa gratiarum, multisque lachrimis, cum Sacerdotes è nostris sedecim, admirans numeraret, suspecto præ omnibus aditu Macæensi, tranquille Sinas introgressos, & in regni visceribus securè degere.

96.
Falsus rumor
de conuers.
Sinar. vnde?

Hinc illum grauior nostrorum ex literis admiratio perculit, quibus per nouam Hispaniam, Philippinos totamque Europam vulgatum ferrebatur Sinarum Regem sua cum aula, & imperio vniuerso Christiana complexum sacra, nec poterat cogitans fingere, eequem nostri amertam insanus cepisset, vt tam luculentis mendacis orbe toto famam nostram ornaret, donec item nostrorum ex literis querelas didicit latentis mysterij indices, dolentium miserabiliter Prouinciis quindecim, Regi conuerso baptismi cupidis, nostrorum manum exiguam non posse sufficere, cum vix vni angulo sat essent; nos penuriam hanc silentio premere; nolle socios præclari operis; nec adimi nobis de solida illius gloria; si quæ in aliis diuinæ gloriæ micabat vena, id illos pati minime debere, & naturæ iura, potiora esse legibus regis, quibus alij præter nostros excludebantur ab ea missione. Hæc libellorum præconio, & inconsultis rumoribus ventilata, multitudinem exciuerè hominum religiosorum, maximè ex noua Hispania ad prensandam eandem Apostolici laboris palmam. Verum enim vero ad conspectum Sinarum, simulachrum ingens prodigiôsæ in Christo faustitatis, à somniantibus confirmatum, apertis cepit ab oculis discuti; tum quo accederent propius diffilari, & euanescere; ex eo denique in tantam exaggerato molem Sacerdotes restare sedecim, magisque à Deo inter Sinas quam hominibus